

Наведений вище аналіз спонукає до висновку, що переваги колективних форм організації навчально-пізнавальної діяльності у процесі вивчення іноземних мов полягають у високій продуктивності діяльнісного обміну під час розв'язання колективних навчальних завдань; у активному стимулюванні пізнавальної активності учнів. Застосування колективних форм організації навчально-пізнавальної діяльності забезпечує злиття процесів навчально-пізнавальної діяльності учнів та спілкування, високий рівень вирішення комунікативних завдань, спрямованих на досягнення мети спілкування, партнерський спосіб освоєння фонду навчальної інформації та чітко-виражену координацію та кооперацію дій у процесі розв'язання колективних навчальних завдань.

Таким чином, аналіз причин недостатнього оволодіння іноземною мовою на комунікативному рівні учнів українських середніх шкіл та студентів ВНЗ доводить, що основними перешкодами на шляху до комунікативно-орієнтованого навчання іноземної мови є недостатня практична реалізація комунікативно-діяльнісного підходу до навчання іноземних мов. Впровадження спеціалістами з викладання іноземних мов ефективних колективних технологій є ефективним засобом впливу на процес підвищення рівня іншомовної комунікативної компетентності.

Література:

1. Вишневецький О. І. Діяльність учнів на уроці іноземної мови / О. І. Вишневецький. – К. : Рад.школа, 1989. – 223с.
2. Зимняя И. А. Психология обучения иностранным языкам в школе / И. А. Зимняя. – М. : Просвещение, 1991. – 220с.
3. Методика навчання іноземних мов у середніх навчальних закладах. / За ред. С. Ю. Ніколаєвої. – К. : Ленвіт, 1999. – 320 с.
4. Серняк О. М. Формування готовності майбутнього вчителя до педагогічного управління колективною навчально-пізнавальною діяльністю учнів : автореф. дис. ... канд.пед. наук: спец. 13.00.04 / О. М. Серняк. – Тернопіль, 2008. – 23 с.
5. Brown H. D. Principles of language learning & teaching / H. D. Brown. – USA : Prentice-Hall, INC. 276 p.
6. Davies Norman F. Training Fluency: An essential factor in language acquisition and use / F. Norman // RELC Journal. – 1982. – V. 13. – № 1. – P. 1–13.
7. Hammerly H. An integrated theory of language learning & teaching & its practical consequences / H. Hammerly. – USA; Canada : Second Language publ., 1985. – 245 p.
8. Kagan S. Cooperative Learning Resources for Teachers / S. Kagan. – Riverside, CA : Spencer Kagan University of California, 1999. – 298 p.
9. Kumardivelu B. The Postmethod condition: merging strategies for second / foreign language teaching / B. Kumardivelu // TESOL Quarterly. – 1994. – v. 28, № 1. – P. 27–49.

УДК 37.014.1

М. О. Сторчак,

Харківський національний автомобільно-дорожній університет, м. Харків

МЕТОДИКА НАВЧАННЯ ІНОЗЕМНІЙ МОВИ У ВИЩІЙ ШКОЛІ ЗА ГРАМАТИКО-ПЕРЕКЛАДНИМ МЕТОДОМ

Досліджено граматику-перекладний метод навчання іноземній мові у вищому навчальному закладі. Метод спрямовано на формування у студентів навичок читання та перекладу навчальних текстів шляхом вивчення граматичних правил, а також на розвиток логічного мислення за допомогою вправ та писемного мовлення. Визначено основні принципи граматику-перекладного методу, його недоліки та переваги.

Ключові слова: граматику-перекладний метод, навичка читання та перекладу, навчальний текст, граматичне правило, логічне мислення, писемне мовлення.

Проведено исследование грамматико-переводного метода обучения иностранному языку в высшем учебном заведении. Метод направлен на формирование у студентов навыков чтения и перевода учебных текстов путем изучения грамматических правил, а также на развитие логического мышления с помощью упражнений и письменной речи. Приведены основные принципы грамматико-переводного метода, его недостатки и преимущества.

Ключевые слова: грамматико-переводной метод, навык чтения и перевода, учебный текст, грамматическое правило, логическое мышление, письменная речь.

The grammar-translation method to teach a foreign language at university is presented. The method is aimed at the formation of students' reading and translation skills using educational texts by studying grammar rules, as well as the development of logical thinking through exercises and the written language. The basic principles of the grammar-translation method are provided. The advantages and disadvantages of the method are described.

Key words: grammar-translation method, reading and translation skill, educational text, grammar rule, logical thinking, written language.

Іноземна мова є не тільки найважливішим засобом міжнародного спілкування, але й суттєвою складовою успішної кар'єри студентів. Високий рівень володіння іноземною мовою передбачає якісну мовну підготовку в вищій школі, яка формує людину як особистість і сприяє її розвитку в усіх сферах життя. На сьогоднішній день у вищій школі існує велика кількість сучасних методик викладання іноземної мови, до яких належить і граматику-перекладний або класичний метод.

Ця робота присвячена дослідженню граматику-перекладного методу навчання іноземній мові у вищих навчальних закладах. **Мета роботи** полягає у тому, щоб дослідити граматику-перекладний метод, виявити його переваги і недоліки з метою поліпшення методики викладання іноземної мови у вищих навчальних закладах. **Об'єктом дослідження** є граматику-перекладний метод. **Предметом дослідження** виступають засоби навчання і методичні прийоми, які використовуються у процесі навчання іноземній мові та спрямовані на покращення ефективності викладання. **Актуальність дослідження** обумовлена нагальною потребою у сучасних ефективних освітніх технологіях. Дослідники викладання іноземної мови постійно знаходяться у пошуку найбільш ефективного методу навчання. Кожного року створюються підручники, розробляються методики викладання, проводяться чисельні дослідження [10].

Дослідженням особливостей граматику-перекладного методу займалися такі вчені і науковці, як Н. М. Беленкова, В. І. Климюк, Н. Є. Кузнецова, С. Ю. Ніколаєва, К. О. Рябова, А. Н. Щукін та ін. Вони вважали, що в навчанні з використанням граматику-перекладного методу основна увага має приділятися вивченню граматичних правил, що розвивають

логічне мислення у студентів, сприяють успішному читанню та перекладу навчальних текстів і допомагають розпізнавати та пояснювати те чи інше граматичне явище у письмовому контексті.

Граматико-перекладний метод є одним з основних у сучасній системі освіти [4]. Основи цього методу були закладені І. Мейдингером та Г. Оллендорфом наприкінці XVIII-го століття [2]. Він був широко розповсюджений в усіх країнах Європи [7, с. 287]. Представники граматико-перекладного методу вважають, що вивчення іноземної мови має загально-освітнє значення, яке зводиться до розвитку логічного мислення внаслідок систематичного вивчення граматики [6, с. 1]. Метою навчання іноземної мови в межах граматико-перекладного методу є загальна освіта студентів, розвиток логічного мислення в результаті перекладу текстів і виконання вправ граматичної спрямованості [11, с. 192; 7, с. 288]. Для досягнення цілей студенти мусять докладно ознайомитись з граматичною системою мови та опанувати лексику [3].

Самим систематизованим рівнем мови є його граматики. Отже, вивчення граматичної системи грає найважливішу роль у вивченні іноземної мови. Одиницею вивчення граматики є правило, яке необхідно знати напам'ять, розуміти та вміти застосовувати на практиці [12], знаходити та відрізняти граматичні конструкції в текстах і вміти їх пояснювати [9]. Слід зазначити, що студенти технічних спеціальностей мають математичний склад розуму, завдяки чому вони з легкістю відтворюють граматичні конструкції у своїх перекладах. Для деяких спеціалістів, наприклад програмістів, важливо знати іноземну мову для того щоб описувати програми, для них менш важливим є спілкування, і тому саме граматико-перекладний метод найбільш доцільний у навчанні таких студентів [9]. Навчальні посібники, складені за даним методом, пропонують монотонну систему вправ (відповіді на запитання, вставка пропущеного слова в певній граматичній формі, трансформації з однієї граматичної форми в іншу, наприклад, із теперішнього в минулий час, диктанти, твори з вживанням обов'язкових лексичних одиниць і граматичних конструкцій і, звичайно, переклад з іноземної мови на рідну і навпаки). Даний набір завдань повторюється в підручнику з параграфа до параграфа, що веде до зниження мотивації студентів [12]. В рамках граматико-перекладного методу навчання іноземній мові виділяється так званий «контекстний підхід», згідно з яким всі граматичні правила ілюструються на прикладах в усному або письмовому контексті. Приклади показують, як те чи інше явище вживають носії мови у відповідних комунікативних ситуаціях. Для зняття додаткових труднощів всі граматичні правила, а також завдання до вправ, формулюються рідною мовою, як в системі граматико-перекладного методу грає центральну роль. Головною метою навчання є читання текстів та їх переклад на рідну мову, що досягається через знання граматики. У цьому і полягає суть граматико-перекладного методу [12].

Крім граматичної системи, студенти мають опанувати лексику [3]. Вона розглядається лише як ілюстративний матеріал з вивчення граматики. Лексичний мінімум подається як двомовний глосарій (список слів) і вимагає механічного заучування напам'ять. Ніяких способів пояснення значення слів, крім перекладу, не практикується [12]. Мови відрізняються одна від іншої звуковим і графічним чином, тому рекомендується їх заучувати поза контекстом як ізольовані одиниці [6, с. 1]. В області лексики, на думку Майкла Левіса і Джиммі Хілла, основний акцент необхідно зробити на вживанні тих лексичних сполучень, які використовуються в реальній комунікації. При цьому треба уникати надмірного використання повсякденної, розмовної мови.

Основу навчання іноземній мові становлять тексти, які підбираються з урахуванням вивченого граматичного та лексичного матеріалу [6, с. 1]. Тексти служать засобом ознайомлення студентів з чужою культурою [12]. Вони читаються і перекладаються на рідну мову, при цьому аналізуються граматична структура та лексика. Матеріал створюється і вивчається від найпростішого до найважчого, оскільки істотним елементом граматико-перекладного методу є градація граматичного матеріалу. Контроль результатів навчання в рамках граматико-перекладного методу відбувається за допомогою граматичних тестів або письмового перекладу заданого тексту [3]. Деякі методисти, наприклад Р. Оллендорф, вважають, що змістовна сторона перекладів мусить бути безглуздою і відштовхувати учнів, щоб вони зосередили свою увагу на граматичному аспекті. Цілком ймовірно, що подібним «методом» не можна забезпечити навіть елементарного володіння мовою [6, с. 1].

Прованалізувавши особливості навчання іноземній мові за граматико-перекладним методом, представники методу обґрунтували його основні принципи [11, с. 192]:

1. В основу навчання має бути покладена граматики, оволодіння якою дає можливість перекладати тексти і виконувати вправи граматичної спрямованості.
2. В якості провідних засобів навчання розглядаються синтез та дедукція. Спочатку студенти мають завчити слова та граматичні правила, а потім на їх основі навчитися конструювати речення.
3. Основним прийомом розкриття значень лексичних одиниць та граматичних форм є дослівний переклад, а засобом їх зберігання у пам'яті є заучування напам'ять.

Дидактичним матеріалом, на якому будується навчання, є тексти, які перекладаються на рідну мову, аналізуючи при цьому граматичну структуру та лексику [3]. Вони слугують засобом ознайомлення студентів з чужою культурою [12] і відображують справжню мову [11, с. 192].

Вищезгадані характеристики та принципи навчання свідчать про те, що граматико-перекладний метод має свої недоліки та переваги. Цей метод дозволяє засвоювати граматику на дуже високому рівні і допомагає розвинути логічне мислення у людей, для яких природно сприймати мову як сукупність граматичних формул [7]. Головними перевагами граматико-перекладного методу є деякі прийоми роботи з текстом (аналіз та переклад важких місць, пошук у тексті вивченого лексичного, граматичного матеріалу та ін.) [7, с. 289].

Окрім переваг, граматико-перекладний метод має також серйозні недоліки. Він не дуже добре орієнтований на оволодіння мовою як засобом спілкування, навіть у плані навчання читання. Основною його метою є розвиток логічного мислення в результаті вивчення граматики або шляхом читання та перекладу текстів. Характерним для цього методу є відрив форми від змісту. Так, в деяких підручниках для вправ навмисно підбираються зовсім не пов'язані одне з одним речення, щоб не відволікати увагу студентів від форми, яка в мові визнається єдиним об'єктом вивчення. Це нерідко призводить до перекручування змісту та порушення норм рідної мови, наприклад: «Чи одягає ваш брат капелюх замість того, що одягти костюм? – Він одягає свій костюм раніше, ніж капелюх» [7, с. 289]. Лексичній частині приділяється недостатньо уваги. Вивчення лексики зводиться до механічного заучування слів. Читання та переклад виконуються в строгій формі. Тексти, пропоновані для читання, містять в собі літературну мову. Але цього недостатньо для того, щоб вільно володіти мовою і розуміти оточуючих в мовному середовищі навіть при гарному знанні літературної мови [4].

Таким чином, граматико-перекладний метод забезпечує глибокі знання граматики, так як вивчення кожного граматичного правила постійно закріплюється на великій кількості різноманітних вправ, вмінні з легкістю читати і перекладати тексти у будь-якій сфері діяльності, а також створювати свої власні речення. Вивченню лексики граматико-перекладний

метод приділяє мало уваги. Слова та словосполучення заучуються напам'ять лише в межах граматичного матеріалу, крім того, не практикується графічна форма та звукова вимова слова. Такий підхід не дозволяє у подальшому розмовляти на іноземній мові і володіти бездоганною вимовою. З читанням та перекладом текстів поповнюється словниковий запас слів, але ефективність навчання не є максимальною. Оволодіння усною мовою нехтується, бо зі знанням лише граматики та навичками перекладу не можна вільно спілкуватися на іноземній мові і добре орієнтуватися у мовному середовищі. Постійне вивчення граматичних правил та переклад текстів на заняттях іноземної мови роблять навчальний процес нудним та нецікавим. Поступово втрачається бажання та інтерес вивчати мову у майбутньому і нехтується будь-яка можливість спілкуватися на ній. Щоб запобігти таких помилок у процесі навчання, викладач має добре планувати свій урок, при цьому враховуючи вік, потреби і бажання студента. Перед викладачем стоїть завдання цікаво викладати матеріал, щоб стимулювати студента у подальшому працювати над мовою, постійно вдосконалювати свої знання і досягати успіхів у її вивченні. Викладач має будувати навчальний процес на основі новітніх технологій викладання іноземної мови, враховуючи рівень знань й інтереси студентів.

В перспективі доцільно дослідити зв'язок граматико-перекладного методу з сучасними інтерактивними методами з метою оптимізації процесу навчання іноземній мові.

Література:

1. Беленкова Н. М. Интерпретации традиционного метода обучения иностранным языкам зарубежными методистами [Электронный ресурс]. – Режим доступа к ст. : <http://festival.1september.ru>.
2. Грамматико-переводной (традиционный) метод [Электронный ресурс]. – Режим доступа к ст. : <http://filolingvia.com>.
3. Климык В. І. Короткий огляд методів навчання іноземної мови [Електронний ресурс]. – Режим доступу до ст. : <http://www.rusnauka.com>.
4. Кузнецова Н. Э. Современные методики преподавания английского языка в высших учебных заведениях [Электронный ресурс]. – Режим доступа к ст. : <http://sibac.info>.
5. Методи і прийоми у викладанні англійської мови [Електронний ресурс]. – Режим доступу до ст. : <http://bukvar.su/pedagogika>.
6. Методи вивчення іноземної мови [Електронний ресурс]. – Режим доступу до ст. : <http://osvita.ua>.
7. Методика навчання іноземних мов у середніх навчальних закладах : підруч. / [кол. авт. під керівн. С.Ю. Ніколаєвої. – К. : Ленвіт, 1999. – 320 с.
8. Особливості навчального процесу з англійської мови [Електронний ресурс]. – Режим доступу до ст. : <http://schoolnetua.blogspot.com>.
9. Рябова К. О. Перекладні методи навчання [Електронний ресурс]. – Режим доступу до ст. : <http://www.kamts1.kpi.ua>.
10. Теорія і методика викладання іноземних мов [Електронний ресурс]. – Режим доступу до ст. : <http://ua-referat.com>.
11. Щукин А. Н. Обучение иностранным языкам: Теория и практика : учеб. пособ. [для преп. и студ.] / А. Н. Щукин. – М. : Филоматис, 2004. – 416 с.

УДК 37.013.46

І. П. Тригуб,

Національний університет харчових технологій, м. Київ

ЗАСТОСУВАННЯ ІТ В ПРОЦЕСІ НАВЧАННЯ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ ДЛЯ ФОРМУВАННЯ ІНШОМОВНОЇ КОМУНІКАТИВНОЇ КУЛЬТУРИ

ІТ розглядаються як інноваційні технології викладання іноземних мов. У статті подано теоретичний аналіз використання тесту при навчанні іноземної мови. Подаються можливості теста для формування іноземної комунікативної культури студента та для досягнення основних цілей навчання.

Ключові слова: інформаційні технології, інноваційний підхід, іноземна мова, тести, контроль рівня сформованості знань.

ІТ рассматриваются как инновационные технологии преподавания иностранных языков. В статье представлен теоретический анализ использования при изучении иностранного языка. Предоставляются возможности теста для формирования коммуникативной культуры студента и для достижения основных целей обучения.

Ключевые слова: информационные технологии, инновационный подход, иностранный язык, тесты, контроль уровня сформированности знаний.

Internet resources are considered to be the innovative technologies of foreign languages teaching. In the article the theoretical analysis of testing in foreign language teaching is conducted. Using resources of testing in study process to form of students' foreign communicative culture and achievement of the main aims of teaching subject are considered.

Key words: information technologies, innovative approaches in teaching, foreign language, tests, level of knowledge assessment.

Актуальність. В наш час відбуваються суттєві зміни в області освіти у зв'язку з впровадженням нових ІТ у процес навчання. Використання мультимедійних засобів, Інтернет-ресурсів і навчальних програм стало активно впроваджуватись в процес навчання у вітчизняних ВУЗ. Не минули ці впровадження і при вивченні таких дисциплін як іноземні мови. Сам процес впровадження ІТ у процес навчання почався досить недавно. Але темпи, з якими поширюється цей процес є надзвичайно стрімкими. Перспективи використання ІТ на сьогоднішній день досить широкі. З усіх існуючих засобів навчання комп'ютери щонайкраще інтегруються у структуру навчального процесу і максимально наближають процес навчання англійської мови до реальних умов. За допомогою комп'ютерів значно розширюються можливості викладачів по індивідуалізації навчання й активізації пізнавальної діяльності студентів у навчанні англійської мови. А за допомогою сучасних технологій процес навчання можна максимально адаптувати до індивідуальних особливостей студентів [1]. Тому при застосуванні комп'ютерів на практичних заняттях з англійської мови значно підвищується інтенсивність навчального процесу, засвоюється більший обсяг навчального матеріалу, якщо порівнювати з аналогічним часом в умовах традиційного навчання.

Проблематика роботи. Сучасна система освіти проходить складний процес оновлення, реформування й трансформації відповідно до європейських вимог. Все це, з огляду на сучасні світові глобалізаційні тенденції, зумовило курс на пошук